

ДЖЕРЕЛА ІНВЕСТУВАННЯ У ВІДТВОРЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Горбатюк Л.М., асистент

Полтавська державна аграрна академія

У статті визначено обсяги інвестицій у сільське господарство та галузь рослинництва Полтавської області. Проаналізовано наявність техніки у підприємствах. Розглянуто структуру джерел відтворення основних засобів у сільському господарстві. Досліджено їх основні переваги та недоліки.

The article the investments in agriculture and agriculture and industry crop Poltava region. Analyzed the presence of technology in enterprises. The structure of the source assets in agriculture. Studied their main advantages and disadvantages.

Постановка проблеми. Збалансований розвиток економіки будь-якої країни знаходиться у тісному взаємозв'язку з питанням продовольчої безпеки. Забезпечення населення країни високоякісними продуктами харчування значною мірою залежить від ефективного функціонування аграрних формувань. Сучасний стан економіки сільського господарства характеризується динамічністю, що проявляється у збільшенні обсягів виробництва продукції та поступовому підвищенні прибутковості. Але протягом останніх років спостерігається руйнування матеріально-технічної бази сільського господарства. Значна частина основних засобів з різних причин вийшла з ладу і виведена з експлуатації. Підвищення технічного, технологічного й організаційного рівня підприємств потребує інвестицій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок в теорію інвестиційної діяльності зробили вітчизняні науковці: І.О. Бланк, Л.М. Борщ, О.Г. Гуторов, М.Ю. Коденська, М.І. Кісіль, Т.В. Майорова, Г.М. Підлісецький, А. А. Пересада та інші. Але значна частина питань, пов'язаних з дослідженням джерел інвестування сільськогосподарських підприємств потребує удосконалення.

Постановка завдання. Визначити основні джерела відтворення основних засобів у сільському господарстві Полтавської області.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сільське господарство належить до провідних галузей агропромислового комплексу та господарського комплексу України. Матеріально-ресурсне забезпечення, його ефективний розвиток в умовах ринкової економіки прямо залежить від обсягу, структури та прямої інвестицій.

Динаміка інвестицій у сільське господарство, мисливство та пов'язані з ним послуги має тенденцію до зростання (табл. 1).

Аналіз даних табл. 1 показав, що обсяг інвестицій у сільське господарство, мисливство та лісове господарство Полтавської області збільшився у 2010 році, порівняно з 2006 роком на 603651 тис. грн. або у 2 рази. Найвищий рівень інвестування спостерігається у 2008 році. Обсяг інвестицій у галузь рослинництва у 2010 році – 451619 тис. грн., що на 40 % більше, порівняно з 2006 роком. На галузь рослинництва припадає більше 70 % від загального обсягу інвестицій в основний капітал сільського господарства, мисливства, лісового господарства.

Таблиця 1

**Обсяг інвестицій в основний капітал сільського господарства
Полтавської області, 2006-2010 рр., тис. грн.**

Показники	Роки					2010 р. у % до 2006 р.
	2006	2007	2008	2009	2010	
Всього в економіку регіону	4759792	6672143	8839830	7691201	8315563	174,7
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	404820	514627	772923	492218	631593	156,0
у т. ч. у рослинництво	323856	459964	652421	373268	451619	139,5
на 1 га площі посівів	202,5	279,3	383,3	220,9	266,4	131,6

Джерело: дані Головного управління статистики у Полтавській області

Необхідність інвестицій у сільське господарство Полтавської області викликана, зокрема, необхідністю заміни наявної матеріально-технічної бази виробництва, її удосконалення чи модернізації.

Проаналізуємо наявність техніки у сільськогосподарських підприємствах Полтавської області (табл. 2).

Таблиця 2

Наявність сільськогосподарської техніки у сільськогосподарських підприємствах Полтавської області (на кінець року), 2006-2010 рр.

Показники	Роки					2010 р. у % до 2006 р.
	2006	2007	2008	2009	2010	
Трактори усіх марок усього, шт.	12407	11526	11169	10714	10352	83,4
у розрахунку на 1000 га ріллі, шт.	10	9	8	8	8	80,0
Потужність двигунів тракторів, тис. кВт	860	818	816	799	830	96,5
Середня потужність двигуна трактора, кВт	69,3	71,0	73,1	74,6	80,2	115,7
Комбайни зернозбиральні усього, шт.	2299	2129	2104	2049	1981	86,2
у розрахунку на 1000 га посівної площі зернових культур (без кукурудзи), шт.	4	4	4	4	5	125
Комбайни кукурудзозбиральні усього, шт.	236	214	199	174	159	67,4
у розрахунку на 1000 га посівної площі кукурудзи, шт.	1	1	1	1	1	100

Джерело: дані Головного управління статистики у Полтавській області

Дані таблиці 2 свідчать про зменшення кількості техніки у сільськогосподарських підприємствах Полтавської області. Кількість тракторів у 2010 році, порівняно з 2006 роком, зменшилася на 16,6 %; комбайнів зернових та кукурудзозбиральних також зменшилася на 13,8 % та 32,6 % відповідно. Це пояснюється фізичним зношенням техніки. У розрахунку на 1000 га посівної

площі зернових культур у 2010 році припадало 5 зернозбиральних комбайни, а на 1000 га посівної площі кукурудзи 1 комбайн.

Разом з тим, середня потужність двигуна трактора у 2010 році зросла на 15,7 % порівняно з 2006 р., що пояснюється надходженням у господарства потужної техніки, зокрема іноземної.

Інвестування сільськогосподарського виробництва здійснюється за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел, кожне з яких має свої переваги і недоліки (рис.1).

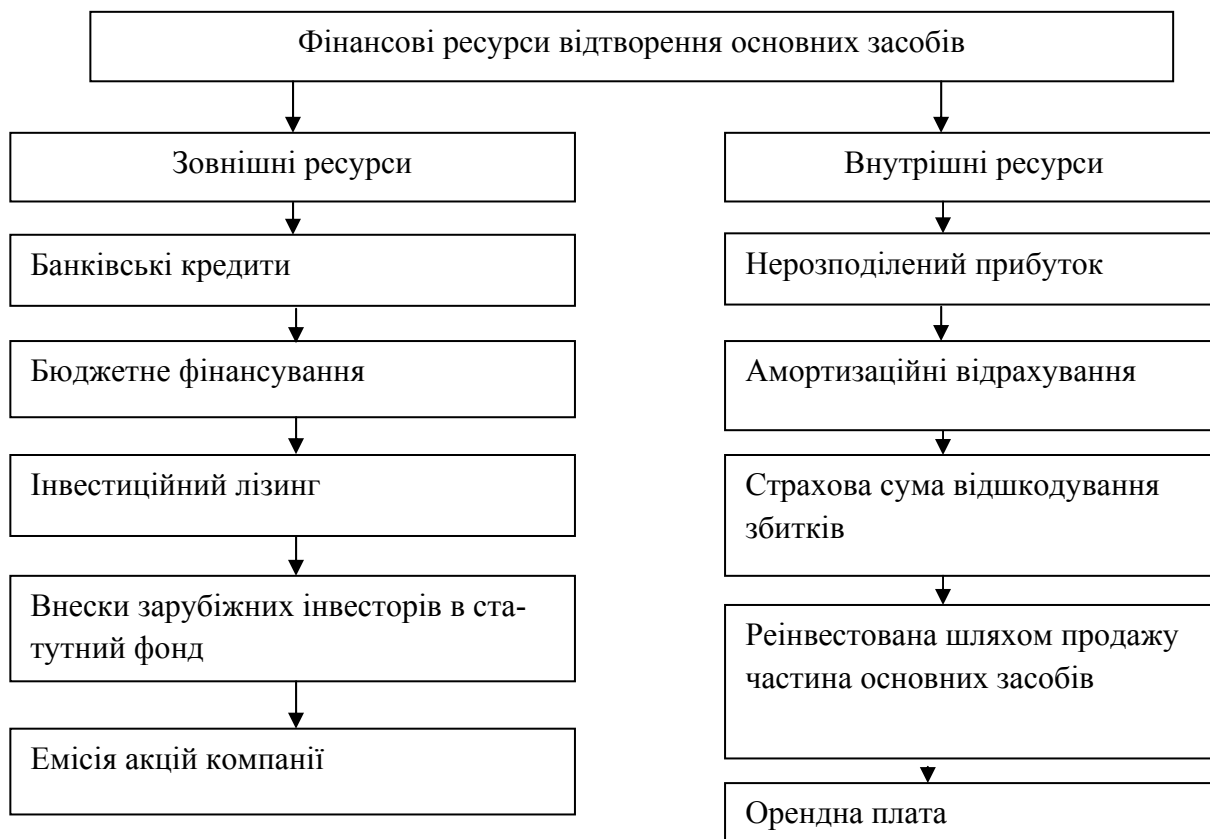

Рис. 1. Структура джерел відтворення основних засобів у сільському господарстві Полтавської області

Джерело: авторська розробка, на основі узагальнення літературних джерел [1, с. 79; 2, с. 146; 3].

Внутрішні джерела інвестування характеризуються: 1) простотою та швидкістю залучення; 2) високою віддачею за критерієм норми прибутковості інвестиційного капіталу, оскільки не вимагається сплати позикового відсотка; 3) забезпеченням фінансової стійкості розвитку підприємства в довготерміновій перспективі, а отже істотним зниженням ризику неплатоспроможності та банкрутства підприємства при їх використанні; 4) податковими пільгами; 5) оперативністю використання [4, с. 128].

Недоліки внутрішніх джерел інвестування сільськогосподарського виробництва: 1) обмежений обсяг залучення, а отже, й можливостей істотного розширення інвестиційної діяльності при сприятливій кон'юнктурі інвестиційного ринку; 2) обмежений зовнішній контроль за ефективністю використання власних інвестиційних ресурсів; 3) висока вартість використання порівняно з іншими позиковими джерелами формування капіталу [1, с. 81].

Залучені джерела інвестування характеризуються: 1) великими обсяги залучення, що значно перевищують розмір власних інвестиційних ресурсів; 2) кращим зовнішнім контролем за ефективністю інвестиційної діяльності та реалізацією внутрішніх резервів їх підвищення.

Недоліки залучених джерел інвестування: 1) підвищений ризик банкрутства у зв'язку з несвоєчасним погашенням боргу; 2) втрата частини прибутку від інвестиційної діяльності у зв'язку з необхідністю платити відсотки та дивіденди; 3) складність із залученням та оформленням.

Основним джерелом інвестиційних ресурсів у технічне оновлення сільськогосподарських підприємств Полтавської області є власні кошти, відсоток яких у 2010 році склав – 82,7 %. Інвестування з використанням позичкових коштів протягом 2006-2010 років залишалось стабільним, не виявляючи суттєвих тенденцій до зростання чи спаду, і становило у 2010 р. – 17% (табл.3).

Таблиця 3

Структура джерел інвестицій у технічне оновлення сільськогосподарських підприємств Полтавської області за роками, %

Показники	Роки				
	2006	2007	2008	2009	2010
Власні кошти, всього	64,2	81,5	81,0	82,7	82,7
За програмами державної підтримки, всього	17,8	18,5	19,9	17,2	17,3
У тому числі: Кредити, лізинг та часткова компенсація вартості	17,8	18,5	19,0	16,5	16,2
За програмою підтримки фермерських господарств	–	–	0,9	0,8	–

Джерело: дані Головного управління сільського господарства у Полтавській області

Висновки. У ринкових умовах головна роль у відтворенні основних засобів належить власним джерелам фінансування. Для збереження матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств потрібно зосередити увагу на таких напрямках:

1. Інвестиційна політика повинна бути направлена на техніко-технологічне переозброєння підприємств.
2. Доцільним буде довгострокове пільгове кредитування впровадження новітніх технологій, направлених на мінімізацію витрат.

Література:

1. Галепа Т.В. Особливості формування джерел відтворення основних засобів у сільськогосподарських підприємствах / Т.В. Галепа // Економіка АПК. – 2006. – № 9. – С. 77-81.
2. Кісіль М.І. Ефективність інвестицій сільськогосподарських виробничих кооперативів: монографія / М.І. Кісіль, О.В. Ролінський // К.: ННЦІАЕ, 2006. – 227 с.
3. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: Навчальний посібник. / Т. В. Майорова // К.: ЦУЛ, 2003. – 376 с.
4. Петренко І. І. Значення внутрішніх джерел у формуванні інвестиційного потенціалу аграрних підприємств формування / І.І. Петренко // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво.– 2010. – №3. – С. 126-132.